

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Симеон Владимиров Тасев

относно конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“
по професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално
право) във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“

на цялостната дейност на кандидата д-р Тодор Панайотов Коларов

По обявения конкурс за редовен доцент по професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право) във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ се явява единствен кандидат д-р Тодор Панайотов Коларов.

Кандидатът участва в конкурса със своя монографичен труд „Обезпечаването и отнемането на незаконно придобито имущество в гражданския процес“, със своите публикации и с цялостната си научно – изследователска, експертна и преподавателска дейност. Кандидатът е приложил списък от един монографичен труд, шест статии и два доклада, които ще бъдат предмет на настоящата рецензия. Ще бъде отразена и цялостната дейност на кандидата.

1. Биографични данни за докторанта

Тодор Коларов е завършил право в Софийския университет „Свети Климент Охридски“ през 1998г. с отличен успех. През 2001г. завършва магистратура по право и в Джорджтаунския университет, САЩ. Докторант е по международно право и международни отношения в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Защитава докторска дисертация на

тема: „Съдебно сътрудничество между държавите-членки на Европейския съюз в борбата с международната организирана престъпност” през 2012г.

Тодор Коларов има и богат практически опит, включително в международни организации. Работил е в Световната търговска организация, в Световната банка, в Европейската комисия. От 2004 до 2010г. работи в Посолството на САЩ в България и Департамента на правосъдието на САЩ. Получените награди за отлична служба са показателни за високите му професионални качества.

Работата на Тодор Коларов като председател на Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност, е тясно свързана с научните му интереси и обогатява монографичния му труд. Безспорно практическият опит на Тодор Коларов като председател на Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност, е допринесъл значително за доброто познаване на проблемите, свързани с обезпечаването и отнемането на незаконно придобито имущество в гражданското съдопроизводство.

Д-р Тодор Коларов осъществява активна преподавателска дейност. Той е преподавател във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър”, в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”, Нов български университет, Американски университет в България, обучител в серия от семинари. Преподава правни дисциплини както на български, така и на английски език. Безспорно преподавателският му опит следва да бъде високо оценен в конкурса за заемане на длъжността „доцент”, в който той кандидатства.

Видно от автобиографичните данни на Тодор Коларов той е независим експерт на Европейската комисия, експерт на Асоциация на американските юристите и Българския институт за правни инициативи, на Центъра за изследване на демокрацията, вкл. и в международни консорциуми, подготвящи изследвания за Европейската комисия, италианското

министерство на икономическото развитие, Прокуратурата на Р България, Министерство на правосъдието и др.. Като експерт той изготвя анализи с научно – приложно значение, което е най – добрата симбиоза между научно творчество и практически опит.

Публикуваните от докторанта статии показват интереса му към научно-изследователската работа.

2. Обща характеристика и актуалност на представените публикации

2.1.Обща характеристика и актуалност на монографичния труд

Монографичният труд «Обезпечаването и отнемането на незаконно придобито имущество в гражданския процес» е сериозно изследване на един безспорно актуален от теоретично и практическо значение проблем. Трудът е с обем 153 страници и е структуриран в четири части, в които са разгледани общотеоретичните въпроси на отнемането на незаконно придобито имущество в гражданския процес и двете производства – обезпечителното и исковото.

Темата е изключително актуална. С приемането на изцяло нов Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество се въведе съвършено непознат в българската правна система принцип – принципа на гражданската конфискация. Това породи широк диалог дали българското общество е готово за предприетата правна промяна и дали самата ли правна система позволява такова законодателно решение. Разликата със съществуващата до този момент уредба бе в това, че по стария Закон за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност гражданските производства по обезпечаване и отнемане на имущество бяха обвързани с приключване на наказателното производство, то по силата на новия закон гражданското производство се отделя и не зависи от изхода на наказателното. В състояния се дебат бяха изказани много и противоречиви становища, включително опасения. До

този момент обаче все още не бе направен такъв цялостен научен анализ на производствата по обезпечаване и отнемане на незаконно придобито имущество в гражданския процес, каквото представлява представения монографичен труд на д-р Коларов.

Обект на научното полезрение на автора са новите моменти, въведени в режима на отнемане на имущество със Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество. Авторът умело използва натрупания опит и съдебна практика по реда на Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност и съпоставяйки ги с новите моменти построява своите тези и изводи. Изследването се базира на задълбочено проучване на съдебната практика и на теоретичните основи, поставени от водещите автори в българския граждански процес.

Най – напред авторът на труда се опитва и то успешно да характеризира отнемането на незаконно придобито имущество в гражданския процес. При разглеждането на особеностите при обезпечаването и отнемането на противозаконно придобита облага в гражданския процес авторът отделя внимание и на въпроса за материалното право, което подлежи на защита по реда на Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество. Той влиза в научна полемика за характера на това право и стига до извода, че е налице възстановяване на полученото без правно основание на лицето, което го е дало, макар това възстановяване да не следва класическия модел и да е опосредено от участието на държавата. Освен това, според автора, не става въпрос за задължение на неоснователно обогатилия се да върне полученото, както е в чл. 55 ЗЗД, а да претърпи отнемането на незаконно придобитото. Държавата пък е носител на правото да иска отнемането на имуществото ако нормалното развитие на правоотношението е нарушено чрез пристъпване на задължението на лицето да не придобива незаконно имущество. Така,

според автора, защитеното субективно право е облигационно и е аналогично, макар и различно, от правото да се иска полученото без правно основание по смисъла на чл. 55 от ЗЗД.

В тази част на труда Тодор Коларов поставя и отговаря на въпроса за разликата между конфискацията, предвидена в Наказателния кодекс и отнемането по реда на Закона за отнемане в полза на държавата на имущество придобито от престъпна дейност (отм.), респективно влезлият в сила Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество.

По – нататък в част трета на труда Тодор Коларов изследва обезпечителното производство, като му прави обща характеристика, анализира предпоставките за допустимост на обезпечението, самите обезпечителни мерки и защитата срещу обезпечението. Авторът извежда спецификите на това производство според Закона за отнемане в полза на държавата на имущество придобито от престъпна дейност (отм.), респективно новият Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество. На основата на съществуващата съдебна практика и практическия опит в Комисията за отнемане на имущество, придобито от престъпна дейност на самия автор е разработен теоретично този неизследван до този момент проблем, а именно – обезпечаването при отнемането на незаконно придобито имущество.

Четвъртата част на монографичния труд е изследване на самото исково производство по стария и новия закон за отнемане на имущество от престъпна дейност. Авторът характеризира иска за отнемане на имущество, придобито от престъпна дейност според Закона за отнемане в полза на държавата на имущество придобито от престъпна дейност (отм.) или незаконно придобито имущество според Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество като конститутивен иск.

Той доказва това свое твърдение с теория и съдебна практика и оборва дефинирането на иска - такова, каквото е направено в закона.

По отношение на исковото производство отново са изследвани всички негови специфики, произтичащи от специалния закон. Предмет на изследване в тази част на монографичния труд са също доказването и доказателствените средства и отклоненията във връзка с предмета, във връзка със страните и във връзка с приключването на производството.

Отделя се внимание и на особените правила при дела при действие на правото на Европейския съюз.

2.2. Обща характеристика и актуалност на статиите

1. Статията „Нови положения в Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество“ е актуална с оглед момента, в който е публикувана, а именно приемането на новия Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество. Тя анализира формулираните от закона цели, въпросът за отнемането без влязла в сила присъда и свързаните с това особености на производството пред гражданския съд, компетентните по закона органи и сътрудничеството между тях, въпроси свързани с каталога от престъпления по отношение на които е приложим законът, както и проблеми на управлението на обезначеното и отнетото имущество. Въпросите, които са поставени в тази статия, впоследствие са развити на широка научна основа от автора в монографичния му труд.

Статията „Особености на обезпителното производство при отнемането на незаконно придобито имущество“ е посветена на предпоставките за допустимост на обезпечението, обезпителните мерки, защитата срещу обезпечението, като посочва спецификите на обезпителното производство при отнемането на незаконно придобито

имущество. Актуалността на статията е безспорна както за правната доктрина, така и за практиката.

Статията „Предпоставки за международноправната регламентация на отнемането на облагите от престъпна дейност“ представя не само националния, но и европейския и международен аспект на аналогични нормотворчески инициативи. Тя разглежда причините и генезиса на законодателството, свързано с отнемането на облагите от престъпна дейност.

Статията „Спогодбата – новост в Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество“ изследва възможността да се приключи производството по отнемане на незаконно придобито имущество със спогодба, която се ввежда с новия Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество. Авторът влиза в интересни теоретични полемики и прави актуални предложения. За първи път се пише за този институт в производството по отнемане на незаконно придобито имущество.

Статията „Confronting Terrorism in the European Union“ представя систематизацията, установена от Европол, относно разновидностите на терористична дейност в Европейския съюз, разглежда опита на някои държави - членки, както и заключението на Европейския съд за правата на човека по предприетите от държавите-членки мерки на национално ниво. Въз основа на анализа на европейските инициативи и актове авторът открива редица пропуски в националния правен ред на държавите - членки. Темата е непосредствено свързана с отнемането на имущество в гражданския процес като национална мярка.

Статията „Confronting Money Laundering in the European Union“ изследва международните инициативи за противодействие на прането на пари. Разглежда се европейското законодателство за противодействие на прането на пари и политическите насоки за развитие на правната рамка по

темата в Европейския съюз. Темата е свързана с отнемането на имуществото от престъпна дейност в гражданския процес, като е обхванат един много по-широк наднационален аспект на проблематиката.

Двете разгледани по-горе статии са на английски език и свидетелстват за високата чуждоезикова култура на автора. Те показват и широк научен кръгозор и възможност да се обхванат проблемите в тяхната пълнота и на една по-ширака плоскост – вкл. наднационална.

3. Научни постижения и приноси

3.1.Научни постижения и приноси на монографичния труд

Монографичният труд на д-р Коларов, озаглавен “Обезпечаването и отнемането на незаконно придобито имущество в гражданския процес” е първото и до този момент единствено изследване на правната уредба на тези две граждански производства съгласно новия Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество с техните специфични особености. То има много голямо значение за развитието на теорията, където съществува съществена празнота относно тази материя. В труда е обърнато специално внимание на същността на защитеното материално право, направена е разлика между наказателната и гражданска конфискация, прецизирана е формулировката “незаконно придобито имущество”, изследвани са предпоставките за допустимост на обезпечението, обезпечителните мерки, защитата срещу обезпечението. Изследвани са доказването, отклоненията във връзка с предмета на делото, отклоненията във връзка със страните и спогодбата в исковия процес. Разгледани са особените правила при дела при действие на правото на Европейския съюз.

Представеният труд има не само теоретична стойност, но и голямо практическо значение, обуславящо се от възможността той да бъде използван от практикуващи юристи – адвокати, съдии, служители на

Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество. Събраната и анализирана съдебна практика допълва празнотите в закона и тълкува дискусационните въпроси, което е от полза при неговото прилагане.

3.2. Научни постижения и приноси на статиите

Статията „Нови положения в Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество“ има принос за изясняването на въпросите, свързани с висящото към момента на написването ѝ първо конституционно дело, относящо се до закона, като изразява мотивирана позиция по поставената в него проблематика.

Статията „Особености на обезпечителното производство при отнемането на незаконно придобито имущество“ има принос за изследването на предпоставките за допустимост на обезпечението, обезпечителните мерки, защитата срещу обезпечението. За първи път са изследвани спецификите на обезпечителното производство при отнемане на незаконно придобито имущество и е анализирана такава богата съдебна практика.

Статията „Предпоставки за международноправната регламентация на отнемането на облагите от престъпна дейност“ допринася за изясняване на причините, които водят не само България, но и други държави към приемането на такъв тип закони. Статията представя не само националния, но наднационален (в рамките на ЕС) и международен аспект на аналогични нормотворчески инициативи.

Статията „Спогодбата – новост в Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество“ е принос към идентифицирането на проблемите, възникващи с въвеждането на спогодбата в производството по отнемане на незаконно придобито имущество. Авторовият принос е и в предложенията за законодателни решения, които прави в статията си.

Статията „Confronting Terrorism in the European Union“ допринася за систематичното представяне на проблемите, довели до новите инициативи на Европейския съюз за приемането на актове, запълващи празнотите в законодателството на държавите-членки, при отнасяне на проблематиката към въпросите на отнемането на имущество в гражданския процес като инструмент за справяне с проблема.

Статията „Confronting Money Laundering in the European Union“ има принос в изследване на ролята на отнемането на имущество в гражданския процес като инструмент за справяне с проблема - така както е дефиниран в актуалните препоръки на експертната група на специалистите в сферата на пране на пари.

4. Бележки и препоръки

Наред с отбелязването на научните резултати и достижения, постигнати в монографичния труд и останалото научно творчество на кандидата д-р Тодор Коларов, към него могат да бъдат отправени и някои бележки и препоръки.

Първата ми бележка и едновременно с това препоръка се оформи след запознаването ми със статията на д-р Коларов „Предпоставки за международноправната регламентация на отнемането на облагите от престъпна дейност“. Считам, че тези предпоставки и причини, които водят държавите в Европейския съюз, вкл. и България, към приемането на такъв тип закони, въобще генезисът на института на отнемането на престъпно имущество, биха стояли добре в началото на монографичното изследване и биха дали по-голяма яснота при изясняване на проблематиката. Още повече, че авторът вече е работил върху тези предпоставки, което е видно от посочената статия.

Втората ми препоръка е за продължаване на изследването след натрупване на достатъчно съдебна практика по новия Закон за отнемане в

полза на държавата на незаконно придобито имущество. Авторът на монографичния труд, както вече отбелязах неколократно, е изследвал много задълбочено съществуващата съдебна практика по стария закон. Правната наука много би се обогатила ако същото изследване продължи и обхване и новосъздадената практика

Заключение

В заключение следва да отбележа, че независимо от отправените бележки и препоръки считам, че д-р Тодор Коларов е представил напълно завършено научно изследване със значими научни приноси и резултати, което има качествата на монографичен труд и отговаря на изискванията за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“. В труда е показан задълбочен теоретичен поглед при изследване на проблемите в съчетание с много голяма практическа приложимост на достигнатите от автора резултати.

Наред с монографичния си труд кандидатът в конкурса д-р Тодор Коларов е представил и статии и доклади, които също притежават необходимите научни качества и приноси, посветени са на актуални теми и имат важно значение за теорията и практиката.

Кандидатът д-р Тодор Коларов осъществява и активна преподавателска и експертна дейност, които следва да бъдат високо оценени в настоящия конкурс.

Поради всичко изложено от мен предлагам на научното жури да избере д-р Тодор Коларов за доцент по Гражданско процесуално право във Варненския свободен университет «Черноризец Храбър».

Рецензент:

/Проф. д-р Симеон Тасев/